

Inleiding

2018 Was in het algemeen een goed jaar voor de maakbedrijven. De economie draaide wederom goed en veel bedrijven konden de vraag zelfs maar moeilijk aan.

Vrijwel alle sectoren in de industrie kampen met personeelstekorten. De inspanningen op het gebied van techniekpromotie, verbetering van de kwaliteit en uitstraling van het technisch onderwijs en de aansluiting op de arbeidsmarkt zullen daarom ook in de toekomst blijvend aandacht moeten krijgen.

Ook op het gebied van grondstoffen en bouwmaterialen ontstond er krapte. In de crisisperiode zijn veel bedrijven verdwenen en de resterende bedrijven kunnen de vraag naar vloerdelen, heipalen en veel andere bouwmaterialen, onderdelen en sub-assemblies vaak niet aan.

Alle bedrijvigheid zorgt ook voor toenemende verkeersdruk. Landelijk wordt er veel gedaan om de wegcapaciteit voor het toenemende wegverkeer te verbeteren, maar toch is het aantal files verder gestegen. Lagere overheden stemmen hun bereikbaarheidsdoelstellingen soms onvoldoende af, waardoor de bereikbaarheid van de (binnen)steden en bedrijventerreinen per saldo verslechtert. Het is daarom belangrijk dat bedrijven en zeker de ondernemersverenigingen blijven aandringen op goede doorstroming en dat gemeenten, provincie en landelijke overheden in goed overleg met het bedrijfsleven dergelijke maatregelen tijdig afstemmen. IKN wil gaarne op lokaal en regionaal daaraan een actieve bijdrage blijven leveren zoals ze dat in het verleden ook al heeft gedaan.

Ook de andere randvoorwaarden voor bedrijven moeten kloppen. Ondernemerslasten moeten in relatie tot andere steden en regio's acceptabel zijn en lokale regelgeving moet niet onnodig beperkend uitwerken. Innovatie en samenwerking binnen de provincie en de regio moeten gezamenlijk gestimuleerd en gefaciliteerd worden om zo ook de maakbedrijven fit voor de toekomst te maken. De maakbedrijven vervullen namelijk een belangrijke in de lokale economie en werkgelegenheid.

Waar staat de IKN voor

De IKN is de vereniging van maakbedrijven in Nijmegen en de omliggende gemeenten. Het doel van de IKN is het behartigen van de belangen van haar leden, het leggen en onderhouden van contacten met collega's en bestuurders en het stimuleren van uitwisseling van kennis en ervaring. Bij de laatste doelstellingen spelen de bijeenkomsten natuurlijk een belangrijke rol.

Bijeenkomsten

In 2018 hebben we zes bijeenkomsten georganiseerd: drie bedrijfsbezoeken, waarvan twee met ledenvergadering, het jaardiner en de 'voorjaarsbijeenkomst', die traditioneel samen met VNO-NCW gehouden wordt. Daarnaast was er een bijeenkomst van het type 'Kijk in de keuken'.

De eerste bijeenkomst van het jaar was de voorjaarsbijeenkomst op 8 februari bij IKN-lid EromesMarko B.V. Op deze bijeenkomst werden we verwelkomd door operations manager Frank van Geffen. Ook was er een presentatie over de 'Broeikas' van EromesMarko B.V. door key account manager André Veldhuizen. Sigrid Helbig van The Economic Board hield een korte presentatie over dit regionale samenwerkingsverband en de mogelijkheid om projecten in te dienen.

De ‘Kijk in de keuken’ van 2018 was bij Hubbers interieurmakers te Leuth (gemeente Berg en Dal) op 27 maart. Onderdeel van de bijeenkomst was een demonstratie van de aansturing van de werkplaats vanuit de afdeling engineering, waarbij de basismaterialen aan de hand van de gegevens op barcodes geautomatiseerd worden bewerkt. Daarnaast waren er natuurlijk een rondleiding door het bedrijf en een borrel aan het eind. Een mooi voorbeeld van een zeer innovatief maakbedrijf.

Op 17 mei vond in de Honig een groot festival op het gebied van de circulaire economie plaats. Leden van de IKN konden hieraan deelnemen op uitnodiging van hoofdsponsor en IKN-lid ARN. Op dit congres werden concrete voorbeelden getoond hoe bedrijven meer circulair kunnen produceren met zo min mogelijk afval en waar mogelijk met grondstoffen die teruggewonnen worden uit afval. Om de leden niet te overvragen is er in die maand geen eigen bijeenkomst gehouden.

Het jaardiner van de IKN werd gehouden in een van de mooiste locaties van de regio, Slot Dordendaal te Ewijk. Als vanouds werden alle leden van de IKN en de burgemeesters en wethouders EZ van de regiogemeenten, tezamen met hun partners voor het jaardiner uitgenodigd. Door het prachtige weer kon het diner zich volledig in de tuinen van het slot afspelen.

In september was er een groot bedrijfsbezoek, dit keer bij het bedrijf Modderkolk van onze voorzitter Simon de Luij te Wijchen. Het thema was ‘Subsidiemogelijkheden voor maakbedrijven’. Er waren inleidingen van Sjoerd Bongers en Marc Guelen van subsidieadviesbureau Hezelburcht over subsidie- en kredietmogelijkheden. De bijeenkomst was tevens de jaarvergadering, waarin onder meer het jaarverslag en de cijfers van het voorgaande jaar aan de orde kwamen. Uiteraard was er ook een rondleiding door het bedrijf en werd de bijeenkomst afgesloten met een buffet.

De laatste bijeenkomst van het jaar was op 22 november in het Technovium te Nijmegen. Het thema was ‘De technicus van de toekomst, hoe geven we in 2025 onze technische opleidingen vorm?’. De sprekers Folkert Potze (ROC Technovium), Deny Smeets (HAN Techniek) en Wouter van Raffen (Valopleiding Techniek) gaven hun visie op de toekomst van de technische opleidingen en de competenties die medio volgend decennium nodig zijn. Ook kwam aan de orde hoe bedrijven de capaciteiten van studenten/stagiaires beter kunnen benutten en hoe zij beter ingewijd kunnen worden in de bedrijfsprocessen.

Belangrijk onderdeel van de bijeenkomst was ook de presentatie van de resultaten van een enquête onder de leden van de IKN, over de verwachte behoefte van technisch personeel in de toekomst. Uit de enquête bleek dat de ondernemers een lichte stijging van de behoefte aan technisch personeel voorzien, op alle niveaus, waarbij een lichte trend van ‘upgrading’ van medewerkers verwacht wordt.

Een erg gewaardeerd onderdeel van de bijeenkomst was de pitch-sessie van een aantal leerlingen, waarbij onder meer aandacht was voor de ombouw van een oude auto tot een volledig batterij-elektrisch exemplaar.

De toekomstige technische bemensing van de maakbedrijven blijft voor IKN een belangrijk aandachtspunt.

Aan de voorjaarsbijeenkomst namen tachtig personen deel. Bij Kijk in de keuken waren er twintig deelnemers. Aan het jaardiner namen 35 leden en partners deel. Bij de twee grote IKN-bijeenkomsten waren er 38 (Modderkolk) resp. 42 (Technovium) deelnemers.

Belangenbehartiging

De IKN heeft een aantal speerpunten op het gebied van de belangenbehartiging voor de maakbedrijven. De belangrijkste speerpunten zijn: hoe komen we aan technisch personeel (nu en in de toekomst), ruimte voor de maakbedrijven (fysiek, financieel en op het gebied van milieu), bereikbaarheid (lokaal en regionaal), innovatie en stimulering van onderling zaken doen.

In het recente verleden zijn voor elk speerpunt en op een aantal andere portefeuilles een of meer bestuursleden als portefeuillehouder aangesteld.

De portefeuilles met hun portefeuillehouders waren in 2018 als volgt verdeeld:

- Voorzitterschap, imago van de industrie, voorzittersoverleg bedrijfsleven, contacten met stakeholders en communicatie algemeen: Simon de Luij;
- Acquisitie en relatiebeheer: Paul Schmitz;
- Bedrijventerreinen en Ondernemersfonds: Johan Kluitmans;
- Financiën: Dries van Hapert;
- Gemeentenoverleg: Simon de Luij, Gerard van Gorkum, Johan Kluitmans en Paul Schmitz;
- HRM-overleg: Dries van Hapert;
- Innovatie: Johan Kluitmans;
- Regionale infrastructuur/mobiliteit: Paul Schmitz;
- Regelgeving/ruimte voor de maakbedrijven: Gerard van Gorkum;
- Deelname aan de vergaderingen van het ECN (Economisch Collectief Nijmegen/vertegenwoordigers bedrijventerreinen): Gerard van Gorkum;
- Techniekpromotie en bestuur Junior Technovium: Tom Kokke;
- Technische opleidingen en bestuur Technovium: Edwin van Poppel.

De meeste portefeuillehouders hebben hun visie neergelegd in een ‘mission statement’. Deze mission statements zijn vastgesteld door het bestuur en goedgekeurd door de ledenvergadering en vormen het uitgangspunt voor onder meer de reactie op gemeentelijke beleidsvoornemens, voor reacties op artikelen in de pers en voor berichten op de sociale media.

Belangenbehartiging: Bereikbaarheid

Sinds de openstelling van de Oversteek in november 2013 is de bereikbaarheid van Nijmegen en omgeving vanuit het noorden aanzienlijk verbeterd. Een groot deel van het verkeer uit die richting is in de loop der tijd de nieuwe route gaan nemen, door bij het Keizer Augustusplein (Ovatonde) of bij ‘Knoop Lent’ af te buigen naar het westen. Dat heeft positieve gevolgen: op de oude Waalbrug staan sindsdien minder lange files. De gemeente Nijmegen voert een restrictief beleid op het gebied van snelverkeer, waarbij onder meer het autoverkeer aan de stadsgrenzen wordt ‘gedoseerd’ (lees: ‘opgehouden’). De positieve effecten van de aanleg van de twee stadsbrug worden hiermee naar onze mening deels tenietgedaan.

Ook binnen de stad wil de gemeente de auto verder terugdringen. Dat heeft onder meer geresulteerd in een versmalling van een baanvak van de Graafseweg, in 2017, wat zeker niet ten goede is gekomen aan de doorstroming naar het zuiden. Dit terwijl er betere alternatieven waren om de beoogde extra ruimte voor fietsers te creëren. Versmalling van een ander baanvak, verder naar het zuiden, is mede dankzij de inbreng van de ondernemersverenigingen in 2018 niet uitgevoerd.

De IKN staat op het standpunt dat voor een belangrijk deel van het autoverkeer geen gelijkwaardige alternatieven bestaan. Ook voor de bereikbaarheid van de binnenstad zijn auto’s van groot belang. Het aloude adagium ‘no parking no business’ geldt nog steeds: uit onderzoek blijkt dat bezoekers die met de auto komen, langer blijven en méér kopen. In een tijd van groeiende populariteit van internetwinkels is het daarom niet verstandig om het autoverkeer sterk te ontmoedigen.

De mensen die aan de randen van de stad wonen, komen immers naar Nijmegen om inkopen te doen, om daar te werken of culturele instellingen te bezoeken en leven daarmee niet alleen een bijdrage aan een economisch gezonde maar ook aan een levendige en aantrekkelijke stad.

De IKN staat voor een goede verdeling van rechten en plichten als het gaat om de publieke infrastructuur: binnen de wijken prioriteit geven aan fietsers en op de invalswegen en belangrijke verbindingswegen prioriteit voor het autoverkeer. Waar te lange wachttijden voor fietsers dreigen, moeten infrastructurele maatregelen overwogen worden.

Aangezien autoverkeer bij continue remmen en optrekken aanzienlijk meer CO₂, stikstofoxiden en fijnstof uitstoot, is het van belang dat het op de belangrijke wegen zo goed mogelijk kan doorstromen. Dit zal ook in de toekomst van belang blijven, want ook hybride en elektrische auto's hebben remmen en banden, die veel extra fijnstof veroorzaken bij een slechte doorstroming.

Najaar 2016 zou gestart worden met een zeer intensieve en omvangrijke renovatie van de oude Waalbrug in Nijmegen. Omdat de toestand van de brug en met name het beton onder het asfalt slechter was dan gedacht, was de toelating van zwaar verkeer al eerder beperkt om verdere schade te voorkomen. IKN en andere vertegenwoordigers van het bedrijfsleven zijn tijdig gekend in de plannen voor deze renovatie. In eerste instantie was de afspraak dat de brug tijdens de werkzaamheden zo veel mogelijk beschikbaar zou blijven voor het autoverkeer. Nadat ontdekt werd dat bij vorige schilderbeurten chrome-6 gebruikt was, hebben de gemeente en Rijkswaterstaat helaas besloten dat gedurende de werkzaamheden slechts twee rijstroken voor snelverkeer beschikbaar zouden zijn. De stad zal daardoor anderhalf jaar lang minder goed bereikbaar zijn vanuit het noorden. Ook de doorstroming vanuit Beek en Duitsland richting Arnhem zal te lijden hebben van deze gedeeltelijke afsluiting. De werkzaamheden zijn in het voorjaar van 2019 begonnen, onduidelijk is vooralsnog wanneer de brug weer volledig kan worden open gesteld.

Belangenbehartiging: Technisch personeel

In 2012 is het overleg tussen het technisch onderwijs en technisch bedrijfsleven geformaliseerd met de oprichting van de Stichting Technovium. Belangrijkste doelstellingen van de stichting zijn de verhoging van de kwaliteit van het technisch onderwijs en de afstemming van de curricula op de behoeften van het bedrijfsleven. Sindsdien is de relatie tussen bedrijfsleven en onderwijs aantoonbaar verbeterd. Mede op aandringen van het bedrijfsleven heeft het ROC aanpassingen doorgevoerd en is er een kwaliteitsslag gemaakt. We zullen gezamenlijk hieraan moeten blijven werken om er voor te zorgen dat er voldoende gekwalificeerde technische medewerkers voor de regio beschikbaar zijn.

Voor vier BBL-opleidingen in de bouw heeft de samenwerking geresulteerd in 'De Technische', een onderwijsconcept dat goed is aangeslagen en voor een toename van de instroom heeft gezorgd.

In het verslagjaar heeft de stichting Technovium weer enkele belangrijke projecten geïnitieerd of ondersteund, deels in samenwerking met andere partijen.

Zo is er een samenwerking tussen ROC en Nijmegen Green Capital opgezet met een focus op duurzame mode. Daarnaast is medewerking verleend aan het project 'Wondertuin'.

De ontwikkeling van een nieuwe opleiding Creatieve Technologie is in gang gezet. In september 2019 zal de eerste groep studenten van start gaan. In 2018 zijn meerdere bedrijven benaderd met de vraag of ze een geschikt R&D-vraagstuk hebben, waar de studenten aan kunnen werken.

Hierbij is intensief samengewerkt met het RCT (Regionaal Centrum voor Technologie). Een goede samenwerking met het bedrijfsleven is namelijk essentieel voor het succes van deze nieuwe opleiding.

Veel aandacht is besteed aan het vorm en inhoud geven van VMBO/MBO Loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB) om meer instroom in de techniek te krijgen.

Er is een Projectgroep Sterk Techniekonderwijs Regio Nijmegen opgestart om deze doelstelling, samen met meerdere scholen en bedrijven te realiseren.

Er zijn twee bijeenkomsten geweest om de samenwerking met de bedrijven op de Novio Tech Campus te stimuleren en om studenten op R&D-projecten te zetten.

Computational Thinking is een belangrijk project dat in 2018 voorbereid is en in 2019 van start zal gaan op een aantal scholen in het primair en voortgezet onderwijs.

De eerder genoemde bijeenkomst van 22 november over de technicus van de toekomst is in samenwerking met de IKN georganiseerd.

Belangenbehartiging: Techniekpromotie

Naast het Technovium is ook het Junior Technovium (JT), centrum voor techniekpromotie gevestigd in het Technovium-gebouw. Het doel van het JT is om de instroom in de technische beroepsopleidingen van MBO en HBO te vergroten. Om dit doel te bereiken wordt o.a. in samenwerking met het onderwijsveld een palet aan activiteiten ontwikkeld om de aantrekkingskracht van het techniekonderwijs aantoonbaar te verbeteren.

Het JT is niet alleen een verrijking van het onderwijs gebleken, ook het bedrijfsleven plukt er nu en in de toekomst de vruchten van.

Het aantal leerlingbezoeken is in 2018 iets gedaald. De betreffende leerlingen hebben deelgenomen aan een onderwijsactiviteit of een event van het JT. Daarnaast worden door met het JT samenwerkende organisaties ook eigen activiteiten aangeboden, waarvoor gebruik wordt gemaakt van de faciliteiten van het JT. De belangrijkste hiervan zijn TCCN en Mystery X.

In totaal zijn in het JT in 2018 een kleine 6.000 bezoeken gerealiseerd en hebben er zo'n 2.000 kinderen deelgenomen aan de activiteiten en evenementen die het JT organiseerde.

Een opvallende trend is dat er minder vraag is naar de middagworkshops, zeker bij het primair onderwijs. Voor komend schooljaar is het JT met VO-scholen in gesprek om dan zogenaamde Keuze-uren Techniek in te vullen.

Het JT verwelkomt ook scholieren van het speciaal onderwijs (basis- en voortgezet onderwijs). Dit vraagt om maatwerk en om onderwijs in kleinere groepen.

Bedrijven en scholen inspireren elkaar steeds meer om de samenwerking te zoeken waar het gaat om techniek, innovatie en 'smart industry' ontwikkelingen. Allemaal onderwerpen die de IKN van harte ondersteunt en die onze leden verder zullen brengen naar een vruchtbare toekomst.

Op zaterdag 29 september vond weer de Techniekdag Nijmegen plaats in het Technovium en het Junior Technovium aan de Heyendaalseweg. Het was weer een mooie en druk bezochte dag met veel enthousiaste kinderen en hun ouders, die wetenschap en techniek van alle kanten hebben kunnen bekijken, beleven, proeven en onderzoeken.

Dit keer was er een goede balans tussen techniek uit het verleden en de toekomst. Naar schatting bedroeg het bezoekersaantal rond de 5.000 personen.

De IKN is met bestuurslid Tom Kokke vertegenwoordigd in de werkgroep, die de Techniekdag organiseert.

In 2017 is een initiatief ontwikkeld om in de regio een koepel van technieklokalen op te richten. Voor de koepel is een stichting opgericht waarbinnen de technieklokalen samenwerking zoeken, de stichting Samenwerkende Technieklokalen Rijk van Nijmegen (STRvN).

In de regio Rijk van Nijmegen en Maas & Waal bestaan er momenteel vier Technieklokalen, waar kinderen via werkstations kennis kunnen maken met allerlei aspecten van de (actuele) technologie. Dit vindt plaats op zowel PO- als op VO-niveau. De verschillen tussen de lokalen zijn aan-

zienlijk. Er bestaat behoefte bij alle lokalen om kennis te delen en daar waar het regio-activiteiten betreft, de krachten te bundelen.

De STRvN heeft in de regio's Rijk van Nijmegen en Maas & Waal als doel de regionale samenwerking van de Technieklokalen te verbeteren en te intensiveren door van elkaar te leren en gezamenlijk door te ontwikkelen.

De IKN heeft de STRvN eind 2018 een subsidie verleend van 5.000 euro, voor het opstarten van de activiteiten.

Belangenbehartiging: Reggeving/Ruimte voor de maakbedrijven

De locaties van de maakindustrie zijn de laatste decennia langzaam in de verdrukking gekomen. Woonwijken rukken op richting bedrijventerreinen en woningen zijn hierdoor dicht bij bedrijven komen te staan. Hierdoor klagen bewoners over geluid en geur van bedrijven die soms al zeer lang op deze locaties actief zijn. Door geluid en fijnstof, mede afkomstig van het weg- en scheepvaartverkeer, worden soms landelijke en Europese normen overschreden. Hierdoor kunnen bedrijven in de problemen komen bij het aanvragen of zelfs verlengen van hun vergunningen voor andere of nieuwe activiteiten. De IKN blijft daarom scherp en kritisch op alle infrastructurele maatregelen op en in de buurt van bedrijventerreinen. De IKN beoordeelt plannen van de gemeenten en stelt de zorgen van de maakbedrijven aan de orde in het periodieke gemeentenoverleg. Daarbij is het missionstatement inzake regelgeving leidend.

In 2019 zullen de gemeenten starten met het opstellen van een 'Omgevingsvisie', een veelomvattend document, dat de industriële ontwikkeling kan stimuleren, maar ook kan bemoeilijken. De IKN en de andere ondernemersverenigingen zullen dit proces nauwlettend volgen en waar mogelijk inspraak leveren.

Belangenbehartiging: Lokale lasten

De IKN heeft meerdere malen haar bezwaren geuit tegen de hoge lasten voor ondernemers in Nijmegen. Nijmegen is helaas nog steeds de stad met de hoogste OZ-belasting van heel Nederland. Samen met de minder goede bereikbaarheid van Nijmegen (en omgeving), zet dit de ondernemers mogelijk op achterstand en het maakt Nijmegen ook minder aantrekkelijk als vestigingsplaats voor nieuwe bedrijven.

Vertegenwoordiging en overleg (structureel)

Het bestuur van de IKN bestond in 2018 uit:

- Simon de Luij (directeur-eigenaar Modderkolk Projects & Maintenance B.V., voorzitter);
- Paul Schmitz (secretaris);
- Dries van Hapert (directeur De Boer Machines Nederland B.V., penningmeester);
- Gerard van Gorkum (algemeen directeur van Afvalenergiecentrale ARN B.V.);
- Johan Kluitmans;
- Tom Kokke (directeur-eigenaar Berko Wijchen B.V.);
- Edwin van Poppel (directeur van EPR Partner);
- Peter van Sommeren (directeur Hyster-Yale Nederland B.V.).

In 2018 zijn er vier bestuursvergaderingen gehouden. De vergaderingen werden als altijd voorbereid in een overleg tussen voorzitter en secretaris.

In het afgelopen jaar had bestuurslid Tom Kokke zitting in het bestuur van de Stichting Junior Technovium, het samenwerkingsverband tussen technisch bedrijfsleven en technisch onderwijs op het gebied van techniekpromotie en instroombevordering.

Tom Kokke is tevens lid van de werkgroep die jaarlijks samen met VNO-NCW en het Junior Technovium de Techniekweek- en dag organiseert.

Het bestuur van de Stichting Technovium wordt deels benoemd door de IKN. In 2018 werden deze zetels ingenomen door dhr. Sander van Gelder (Huisman Etech Experts B.V.) en dhr. Edwin van Poppel (EPR Partner), tevens bestuurslid van de IKN.

Er waren in 2018 drie bijeenkomsten met de portefeuillehouders (wethouders) EZ van Nijmegen, Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, en Wijchen. Aan de bijeenkomsten namen Simon de Luij, Gerard van Gorkum, Johan Kluitmans en Paul Schmitz namens de IKN deel.

Vanuit de IKN wordt het gemeentenoverleg altijd voorbereid door de bestuursleden Johan Kluitmans en Paul Schmitz, samen met de ambtenaren EZ van Nijmegen en omgeving.

Onderwerpen die aan de orde kwamen waren onder meer: de industriële barometer (economische gang van zaken in de regio), de Gebiedsvisie TPN West en Kanaalhavens, de regionale investeringsagenda, het RCT en de instroombevordering in de technische opleidingen.

Sinds eind 2013 heeft bestuurslid Johan Kluitmans namens de IKN zitting in de Taskforce Nijmeegs Ondernemersfonds.

Eveneens sinds eind 2013 neemt bestuurslid Gerard van Gorkum deel aan het periodieke overleg van het Economisch Collectief Nijmegen (ECN) met de gemeente Nijmegen. Het ECN is het overlegplatform van de Nijmeegse bedrijventerreinverenigingen, Horeca Nijmegen en de VBO (Vereniging Binnenstadondernemers Nijmegen). De IKN is adviserend lid van het ECN.

De voorzitter neemt deel aan het periodieke voorzittersoverleg met de voorzitters van de andere ondernemersorganisaties in de regio. Onderwerpen waren onder meer de evaluatie van (de projecten van) The Economic Board, voortgang banenafspraken, de intentieverklaring Sterk Tech VMBO en de mogelijke komst van IMEC.

De penningmeester en de secretaris hebben overleg gevoerd met de financiële commissie over de jaarrekening 2017. De commissie bestond uit Jurgen van Dinteren van Huisman Etech Experts B.V. en Bart Welling van Van de Water Bouw. De commissie heeft de stukken gecontroleerd en geheel akkoord bevonden, waarna de ledenvergadering het bestuur heeft gedechargeerd.

Vertegenwoordiging en overleg (incidenteel)

Secretaris Paul Schmitz heeft deelgenomen aan enkele bijeenkomsten op het gebied van mobiliteit en bereikbaarheid, onder meer van het BOM (Bestuurlijk Overleg Mobiliteit), met The Economic Board, het RCT, de Mobiliteitsmakelaar, StartupMix, Beter Benutten (afsluitingsbijeenkomst), ODRN, de wethouder EZ van Nijmegen, MadeInBetuwe en de gemeente Nijmegen ('inspiratieavond mobiliteit').

Ter voorbereiding van de bijeenkomsten had de secretaris onder meer overleg met Link Magazine, Vakopleiding Techniek, KBA, Technovium, HAN Techniek en VNO NCW.

NEC (Nijmeegse Economie Circulair)

In NEC (voorheen Nijmeegs Energie Convenant) werken Nijmeegse bedrijven en instellingen samen aan energiebesparing en CO₂-reductie.

Sinds 2008 heeft de deelnemersgroep tientallen procenten CO₂ bespaard. Deze scherpe daling van de CO₂-uitstoot werd onder andere gerealiseerd door energiebesparing en -vergroening, vermindering van de uitstoot van specifieke broeikasgassen, schoner vervoer en duurzame inkoop. Eind 2016 heeft het grootste deel van de deelnemers reeds besloten om (opnieuw) een vervolg te geven aan NEC en de doelstelling te verbreden. De doelstellingen voor NEC voor de komende drie jaren luiden als volgt:

- het verder beperken van het energieverbruik
- het verder ‘vergroenen’ van het energieverbruik
- het dichterbij brengen van de circulaire economie door, in samenwerking met andere deelnemers en derden aan de slag te gaan met het omvormen van de bedrijfs- en/of productieprocessen van lineair naar circulair.

Deelnemers waren in 2018: Afvalenergiecentrale ARN B.V., CWZ, DAR, Gemeente Nijmegen, HAN, Hekkelman Advocaten, Modderkolk, NXP Semiconductors, Rabobank Rijk van Nijmegen, Radboudumc, Radboud Universiteit, Royal HaskoningDHV, Sanadome, de Stichting Vierdaagsefeesten en de Stichting Zevenheuvelenloop. Nieuwe deelnemer was Cultureel Centrum De Lindenberg.

NEC is oorspronkelijk een initiatief van de gemeente Nijmegen en Royal HaskoningDHV. Sinds 2012 is NEC een project van de IKN. Leden van de IKN die nog niet deelnemen aan NEC maar wel belangstelling hebben voor de thematiek, kunnen het secretariaat van de IKN vragen om een uitnodiging voor een kennismaking.

In 2018 zijn de voorbereidingen gestart voor een nieuw project ‘stofstromen’. Met dit project beoogt het NEC een deel van de afvalstromen van de aangesloten organisaties (en wellicht ook van organisaties daarbuiten) te hergebruiken en daarmee tevens een product te (laten) maken, zodat afval/-grondstoffen een zinvolle, duurzame en slimme herbestemming krijgen. In de loop van 2019 zal dit project in gang gezet worden.

Leden

De IKN telde ultimo 2018 77 leden. De secretaris heeft afgelopen jaar twaalf bedrijven bezocht, op hun eigen verzoek of in het kader van het algemene relatiebeheer of acquisitie.

Communicatie

De IKN communiceert met haar leden en andere stakeholders via de website en de digitale nieuwsbrief. In de digitale nieuwsbrief worden regelmatig de belangrijkste items op de website gebundeld. De nieuwsbrief wordt verstuurd aan de leden en andere abonnees en verscheen in totaal vijf keer. Er werden in totaal 28 nieuwsberichten op de site geplaatst.

Financiën

De IKN heeft aan het verslagjaar een positief saldo overgehouden. De contributie-inkomsten lieten een lichte stijging zien.